

Dünyanın geneline baktığımızda ülkelerin eğitim sistemlerinin içinde bulunduğu ülkenin siyasi, ekonomik vb. stratejilerine uygun iyi vatandaş yetiştirmek üzere kurgulandığını görürüz. Birtakım ülkeler kendi stratejilerine uygun vatandaş yetiştirmekte başarılı olurken birtakım ülkeler ise başarılı olamamaktadırlar. Halbuki eğitimin amacı evrensel değerleri özümsemiş, insani yeteneklerini en iyi şekilde kullanabilen insan yetiştirmek olmalıdır. Böyle bir insan modelini yetiştirmekte bugün dünya ülkelerinin büyük çoğunluğunun başarısız olduklarını söyleyebiliriz. Bunun nedeni ise ülkelerin kendine özgü değerlere sahip vatandaş yetiştirmeye gayret ederken yani lokal değerlere sahip insan yetiştirirken evrensel değerleri ihmal etmelerinden kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan bugün başat medeniyet olarak gözüken batı medeniyetinin eğitiminde bütün bilgileri tek bir çizgide toplayacak değerlerin oluşmadığını görüyoruz.

İslam'ın insan yetiştirme modeline baktığımızda ise, dünyanın neresinde olursa olsun evrensel değerleri içselleştirmiş, düşüncesine, üslubuna ve davranışlarına bunu yansıtan insanlar yetiştirmeyi öncelendiğini müşahede ederiz. İlk Müslümanların mücadelesine baktığımızda bunu ayrıntılarıyla görmek mümkündür. İslam'ın indiği toplumda kabileciliğin, ırkçılığın ve cinsel ayrımcılığın hâkim olduğunu görürüz. Kuran'ın iniş sürecinde Hz. Peygamberin mücadelesine baktığımızda Ebu Cehil, Ebu Leheb gibi bütün düşmanların bu olumsuz değerlerin temsilcisi olduğunu gözlemleriz. Ve bu olumsuz değerleri yıkmaya Hz. Peygamber en yakınlarından başlamıştır. Bu konuda Ebu Leheb örneği çok çarpıcıdır. Kuran'da ilk lanet, Hz. Peygamber ile 3 bağı bulunan (akrabalık, hısımlık, komşuluk) ve kabileciliği ön plana çıkaran Ebu Leheb üzerine inmiştir.¹ Bu örnekler elbette çoğaltılabilir. Ancak tek başına bu örnek bile İslam'ın evrensel değerler üzerine oturduğunu göstermeye yeterlidir.

Ayrıca gerek dinler gerekse medeniyetler tarihi açısından herkesi kapsadığını iddia eden tek din İslam'dır. İslam dininin tevhit öğretisiyle bütün bilgileri tek bir merkeze bağladığını görmekteyiz. Allah'ın sıfatlarını da kapsayan vahiy bilgisi tek bir merkezde toplandığı için bütün bilgileri birbirine bağlayabiliyor. Bu durumda dünya kardeşliğinin tek sağlayıcısı yüksek değerlerin bütünlüğünü ortaya çıkaracak İslam öğretileridir. Dünyayla barış içerisinde dünyayla, kendisiyle, diğer insanlarla ve çevreyle uyumlu insan tipinin, İslam'ı doğru öğrenen, aktaran ve uygulayan kişi olduğu ortaya çıkarılmalıdır.

Çünkü İslam dinin kaynağının vahiy olması, yani bilgisiyle ve gücüyle her şeyi kuşatmış her yaptığını hikmetle yapan Allah Teâla olması nedeniyle değer sistemi evrenseldir. Evrensel değerlerin eğitimini doğru olarak alan Müslüman bu değerlerden yerel değerlere geliyor. Bu gelişte bir çatışma olmuyor. Dolayısıyla evrensel değeri zihninde hazır bulan vatandaş evrensel değerle uyumlu ama kendi yerel değerleri ile uyuşmayan yerel değer görünce onu hoşgörüle karşılıyor. Çünkü kendi yerel değerini alternatifsiz görmüyor. Gerek İslam'ın taşıdığı niteliklerden gerekse insanlığın geldiği tecrübelerden yararlanarak dünya vatandaşı eğitimi konusunda düşündüğümüz zaman dünyayla barış içerisinde, kendiyile, diğer insanlarla ve çevreyle uyumlu insan tipinin İslam'ı doğru öğrenen, aktaran ve uygulayan kişi olduğu görülür. O zaman Hz. Peygamberin şahsiyetinde kendini bulmuş, İslam'ın öngördüğü model insanın sahip olduğu, model insanı yetiştiren değerlerin tespit edilip bu değerlerin çağa yansıyan izdüşümlerini bulup, bir eğitim modeli olarak uygulamak biz Müslüman eğitimcilerin sorumluluğunda olmalıdır.

Diğer taraftan İslam dini açısından insanın yeryüzündeki bulunuş nedenine baktığımız zaman; insanın halife² olarak yeryüzünü imar³ etmekle sorumlu tutulduğunu görmekteyiz. Yaratıcı, insanı, halifelüğünü gerçekleştirecek donanımlarla(özgür irade, akıl, beden vs.) yaratmıştır. Böylece insan verilen görevi yerine getirebilecek bir fitrata sahip olarak var edilmiştir. Fitratındaki donanımlara göre insana farklı sorumluluklar yüklenmiştir. Bu farklılıkların başında cinsiyet ayrımı gelmektedir. Bu farklılıklara göre Allah kadın ve erkeği fitratına uygun farklı görevlerle sorumlu tutmuştur. Cinsiyetin bizzat kendisi bir üstünlük sebebi değildir. Cinsiyetine göre rolünü en iyi şekilde gerçekleştirebilen kimse Allah katında en üstündür.⁴ Kadına verilen annelik rolünden yola çıkarak, kadının her iki cinsiyetin de annesi olması hasebiyle kadın eğitiminin önceliğinin önemi ortadadır. Dünya barışını sağlayacak yüksek değerleri yeni nesillere aktaracak insan yetiştirme projesinin kadının doğru ve yeterince eğitiminden başlaması gerektiğini düşünüyoruz. Bu durumda İslami eğitimin neticesinde en öncelikli değerlerin anneye verilmesi gerekir. Çünkü herkes ilk okumaya anneye başlar. İyi bir annenin yetiştirilmesi bize aynı zamanda iyi bir neslin yetiştirilmesini, kendisiyle ve çevresiyle uyum içerisinde yaşayan, Rabbiyle barışık insanlar yetiştirilmesini sağlar.

Tam donanımlı iyi bir annenin şu dört alanda donanım sahibi olması gerekir:

1. Müslüman kadın ve vahiy ilişkisi: Müslüman kadın vahiy bilgisi açısından tam eğitilmelidir. Böylece insan kendini yaratan Rabbini ve onun buyruklarını doğru bilir ve tanımlar. Doğru vahiy eğitimiyle kadın kendisi başta olmak üzere eşyayı da doğru okuyacak ve bu okuduğuyla uyumlu davranış sergileyecek bir üstünlük kazanır.

2. Müslüman kadın sosyal ve beşerî bilimler ilişkisi: Müslüman kadınların sosyal ve beşerî bilimler açısından doğru ve yeterli eğitim alması sağlanmalıdır. Çünkü insanın kendini tanıması, diğer insanları tanıması ve doğru iletişim kurabilmesi ve bu iletişimi doğru anlamlandırabilmesi için sosyal ve beşerî bilimlerden yararlanması zorunludur. Eğitim açısından da baktığımız zaman bu süreçte kadının muhatabını tanıması, muhatabına uygun bir dil geliştirmesi ve muhataplarının yaşadığı sosyal, ekonomik ve kültürel özellikleri iyi analiz edebilecek seviyede olması gerekir.

3. Müslüman kadın fen bilimleri ilişkisi: Kadının Allah'ın kendine verdiği halifelik görevini yerine getirme mekanı olan evreni iyi tanıması gerekir. İnsan varlığını devam ettirecek ekonomik kaynaklar açısından evrene bağlı olduğu gibi biyolojik açıdan da varlığını devam ettirebilmek için tabiat kurallarını bilerek, yaşamı için gerekli olanları elde etme, zararlı olanlardan korunma bilgi ve becerisi kazanması gerekir. Çünkü insan biyolojik olarak tabiat kanunlarına bağlıdır. İnsanın sağlığı da her şeyin başında gelmektedir. Dolayısıyla insanoğlunun evreni iyi tanıması hayati bir öneme sahiptir.

4. Müslüman kadın teknoloji ilişkisi: Müslüman kadın 21.yüzyıl becerilerini, araç ve gereçlerini iyi tanıyıp etkin kullanabilmesi için eğitilmelidir. Kadın içinde bulunduğu çağın imkanlarını doğru okuyabilme, yorumlayabilme ve etkin kullanabilme becerilerini kazanırsa modern çağda kısıtlı zamana sahip olan Müslüman kadın zaman ve ekonomik kaynakları da verimli kullanabilir.

Sonuç

Vahiy eğitimi açısında yeterli bilgileri kazanmış, Yaratıcı, kendisi ve evren arasındaki ilişkiyi doğru okumuş, dünyaya geliş amacının farkında, üstlenmiş olduğu halifelik/yöneticilik görevinin bilincinde, elde ettiği bütün bilgileri tek bir amaçta toplayabilen, sosyal ve beşeri bilimler alanında doğru bilgilendirilmiş, kendisinin ve neslinin bir parçası olduğu evreni, fen bilimleriyle yorumlayabilen ve bu tabiata karşı doğru tavır alabilen, çağını en güzel şekilde tanıyarak araç ve gereçlerini kullanabilen Müslüman kadın dünya insanı olma yolunda bir değere sahip olur. Sahip olduğu bu evrensel değerleri annesi olduğu her iki cinsiyete de öğretir. Böylece dünyayı evrensel değerlerle, evrenin ve insanın yaratılışına uygun bir anlayışla okuyan nesiller yetişir. Ayrılığın yerini birlik ve beraberlik savaşların yerini barış, kan ve göz yaşının yerini güler yüz, kin ve nefretin yerini sevgi ve saygı alır.

Dipnotlar

1. 111 Tebbet 1-5
2. 2 Bakara 30
3. 11 Hud 61
4. 49 Hucurat 13